

İSO SANAYİ GELİŞİM VE GİRDİ FİYATLARI ENDEKSİ

İSO Sanayi Gelişim Endeksi (SGE), 2015'in ilk aylarında belirgin bir toparlanma ve ikinci çeyrekte yatay bir seyir gösterdikten sonra üçüncü çeyrekte özellikle siyasi belirsizlikler ve küresel finans piyasalarındaki dalgalanmalara bağlı olarak daha zayıf bir gelişme göstermiştir. Temmuz'da 69,1'e kadar gerileyen endeks daha sonraki aylarda üretim ve istihdam tarafında iyileşen değerlendirmelere bağlı olarak ılımlı bir artış eğilimine girmiştir. Ekim ayındaki 13,6 puanlık artış ve 80,2 olan endeks değeriyle son çeyreğe nispeten olumlu bir başlangıç yapan SGE Kasım'da yeniden 8 puanlık bir düşüşle 85,8 seviyesine gerilemiştir. Aralık'ta ise 10,6 puanlık bir kayıp daha sergileyen endeks 2015 yılını 75,2 seviyesinde kapatmış ve son 4 ayın en zayıf seviyesinde ölçülmüştür. SGE 2014'ün aynı ayına göre ise 16 puan düşüş göstermiştir. Aralık'ta tüm alt endeksler SGE'yi olumsuz yönde etkilerken, ihracat endeksindeki keskin düşüş ana endeksteeki gerilemede en önemli rolü oynamıştır. İSO Meslek Komitelerinin beklentileri SGE'nin Ocak 2015'te kısmen toparlanan ihracata rağmen iç talep ve üretimdeki olumsuz beklenti nedeniyle 63,1'e gerileyeceği, Şubat'ta ise belirgin bir toparlanmayla 88,6'ya yükseleceği yönündedir.

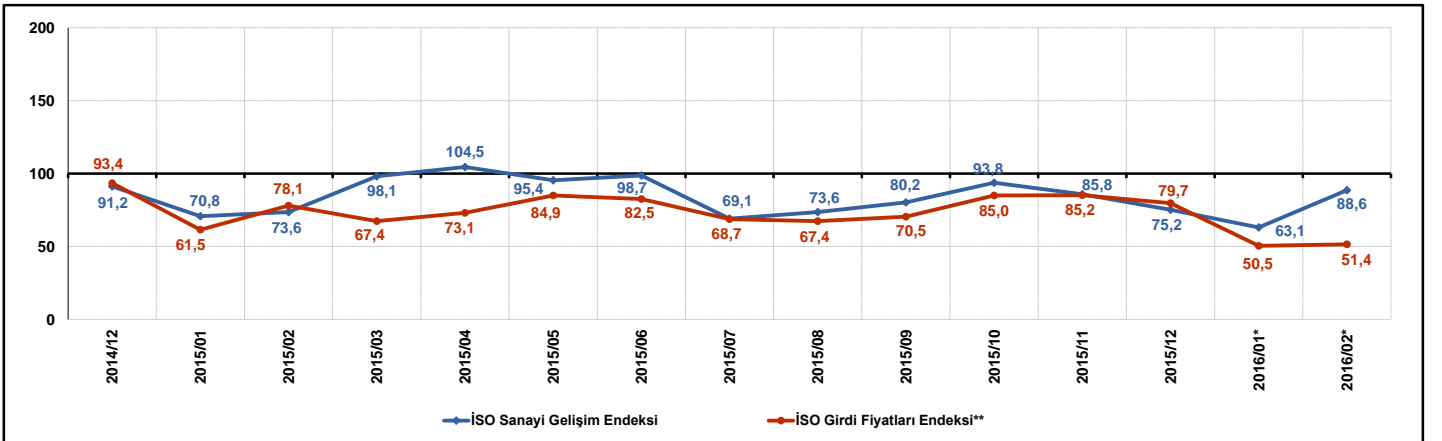
İSO Girdi Fiyatları Endeksi (GFE) ise Aralık 2015'te bir önceki aya göre 5,5 puan, bir önceki yılın aynı ayına göre ise 13,7 puanlık bir düşüş göstererek 79,7 seviyesinde gerçekleşmiştir. Alt endekslere bakıldığında GFE'nin hammadde haricindeki tüm endekslerden değişen ölçülerde olumsuz etkilendiği görülmektedir. Küresel trendlerle uyumlu bir görünüm veren hammadde fiyatları endeksi 100,0 ile son 1 yılın en yüksek seviyesinde gerçekleşmiştir. Meslek Komitelerinin Ocak 2016'da 50,5'e gerileyen endeks beklentilerinde işçi ücretleri ve hizmet girdilerindeki mevsimsel etki rol oynamaktadır. Şubat'ta ise bu etkilerin geri çekilmesine karşılık özellikle ticari kredi, hammadde, ticari kredi faizi ve enerji fiyatlarındaki olumsuz beklentiler dolayısıyla GFE beklentisi anlamlı bir iyileşme göstermemekte ve 51,4 olarak ölçülmektedir.

Ocak 2016 ayı anket sonuçlarına göre İSO Meslek Komiteleri, 2015'te Türkiye'nin GSYİH büyüme oranının %3,2, yılsonu enflasyon oranının ise Yurtiçi Üretici Fiyat Endeksi için %8,1, Tüketici Fiyat Endeksi için %8,5 seviyelerinde gerçekleştiğini tahmin etmişlerdir.

	2014/12	2015/01	2015/02	2015/03	2015/04	2015/05	2015/06	2015/07	2015/08	2015/09	2015/10	2015/11	2015/12	2016/01*	2016/02*
İSO Sanayi Gelişim Endeksi	91,2	70,8	73,6	98,1	104,5	95,4	98,7	69,1	73,6	80,2	93,8	85,8	75,2	63,1	88,6
Üretim Endeksi	80,4	73,7	72,1	107,5	118,2	106,8	107,7	62,5	75,6	92,9	100,0	93,2	88,1	54,5	81,0
İç Satışlar Endeksi	97,8	63,2	76,7	95,0	113,6	97,7	115,4	75,0	70,7	70,7	92,5	84,1	83,3	61,4	92,9
İhracat Endeksi	86,4	59,5	66,7	97,4	90,7	77,3	89,5	59,0	70,0	66,7	87,5	75,0	48,8	65,9	95,1
İstihdam Endeksi	100,0	86,8	79,1	92,5	95,5	100,0	82,1	80,0	78,0	90,5	95,0	90,9	80,5	70,5	85,4
İSO Girdi Fiyatları Endeksi**	93,4	61,5	78,1	67,4	73,1	84,9	82,5	68,7	67,4	70,5	85,0	85,2	79,7	50,5	51,4
Hammadde Endeksi	115,2	84,2	60,5	35,0	47,7	65,9	87,2	82,5	68,3	57,1	92,5	95,5	100,0	84,1	69,0
Hizmet Girdileri Endeksi	82,6	34,2	83,7	79,5	84,1	97,7	89,5	75,0	78,0	90,5	87,5	93,2	85,7	31,8	47,6
Ticari Kredi Faizleri Endeksi	88,9	97,4	83,3	75,0	59,1	68,2	46,2	51,3	22,5	21,4	55,0	55,8	43,9	54,5	38,1
İşçi Ücretleri Endeksi	80,4	15,8	86,0	75,0	88,4	97,7	92,3	37,5	80,5	85,7	92,5	86,0	85,7	11,4	45,2
Enerji Fiyatları Endeksi**	100,0	75,7	76,7	72,5	86,0	95,2	97,4	97,4	87,5	97,6	97,5	95,3	83,3	70,5	57,1

(*) İSO Meslek Komiteleri beklentileri

(**) 2013 yılı Ocak ayından itibaren İSO Girdi Fiyatları Endeksi hesaplamasına Enerji Fiyatları Endeksi de dahil edilmeye başlanmış, daha önceki dönemlere ait sonuçlar revize edilmiştir.

(*) İSO Meslek Komiteleri beklentileri

(**) 2013 yılı Ocak ayından itibaren İSO Girdi Fiyatları Endeksi hesaplamasına Enerji Fiyatları Endeksi de dahil edilmeye başlanmış, daha önceki dönemlere ait sonuçlar revize edilmiştir.

Endeks=100: Anketin kapsadığı İSO Meslek Komiteleri tarafından yapılan değerlendirmelere göre ekonomik göstergelerde istikrarlı görünüm

Endeks>100: Anketin kapsadığı İSO Meslek Komitelerine göre ekonomik göstergelerde iyimser görünüm

Endeks<100: Anketin kapsadığı İSO Meslek Komitelerine göre ekonomik göstergelerde kötümser görünüm

YÖNTEMSSEL AÇIKLAMA

Çeşitli ülkelerde farklı yöntemler uygulanarak kullanılan reel kesime yönelik eğilim anketlerinin amacı, ekonomik gelişmelerdeki genel eğilimi ortaya koymak ve ekonomik karar birimlerine gerçekleştirme ve beklentilere ilişkin bilgileri sunmaktır.

İSO, 2002 yılından itibaren Meslek Komiteleri nezdinde aylık Meslek Komiteleri Durum Tespit Anketi'ni uygulamaktadır. Bir eğilim anketi olan bu çalışmanın kapsamında üretim, iç satış, ihracat, istihdam, karlılık, hammadde, hizmet girdileri, ticari kredi faiz oranları, işçi ücretleri, enerji fiyatları, ithal girdiler gibi konularda 46 Meslek Komitesi'nin görüşleri alınmaktadır. Aylık durum tespit anketinde cevap seçenekleri arttı, aynı kaldı ve azaldı şeklindedir.

Bu çalışma kapsamında ankete verilen cevaplardan "arttı-azaldı" şeklinde farklar alınmak suretiyle, her soru için yayılma (difüzyon) endeksleri hesaplanmaktadır. Ayrıca anketin farklı sorularına verilen yanıtların birlikte değerlendirilip özetlendiği, "İSO Sanayi Gelişim Endeksi" ve "İSO Girdi Fiyatları Endeksi" oluşturulmuştur. İthal girdilerle ilgili cevaplardan "İSO İthal Girdiler Endeksi", karlılıkla ilgili cevaplardan "İSO Karlılık Endeksi", enerji fiyatları ile ilgili cevaplardan da "İSO Enerji Fiyatları Endeksi" hesaplanmıştır.

Endeksler AB, TÜİK ve TCMB'nin kullandığı "denge yöntemine" göre hesaplanmaktadır. Denge, pozitif ve negatif cevap seçenekleri arasındaki fark (toplam cevaplar içerisindeki yüzdesi) olarak ifade edilmektedir.

Ankette yer alan sorular üç seçenek içermektedir:

- Pozitif (arttı) (P)
- Ne pozitif, ne de negatif (değişmedi, aynı kaldı) (A)
- Negatif (azaldı) (N)

Pozitif (P), ne pozitif, ne de negatif (A) ve negatif (N) seçenekleri yüzdeleri sırası ile gösterildiğinde;

$P+A+N = 100$ eşitliğinden,

Denge = $P-N$ şeklinde ifade edilir.

Pozitif ve negatif cevap verenlerin yüzdeleri arasındaki farka 100 eklenerek her bir soru için yayılma endeksleri adı verilen endeksler oluşturulmaktadır. Hammadde, hizmet girdi fiyatları, ticari kredi faiz oranları, işçi ücreti artışları, ithal girdi ve enerji fiyatları yayılma endeksleri oluşturulurken ters kodlanmaktadır.

Endeksler 0 ile 200 arasında değerler almaktadır;

- Endeksin 100'den büyük olması iyimser durumu,
- 100'den küçük olması kötümser durumu ve
- 100 olması da ne iyimser, ne de kötümser bir durum olduğunu göstermektedir.